

Lektionsplanering

Årskurs: Gymnasiet

Ämne: Svenska

Tema: Undersöka dialekter och sociolekter

Koppling till styrdokument

Centralt innehåll	Språklig variation i talat och skrivet språk med tonvikt på hur språkvariationen hänger samman med till exempel geografisk och social bakgrund samt ålder och kön.
Betygskriterium (E)	Eleven kan, i förberedda samtal och diskussioner, muntligt förmedla egna tankar och åsikter samt genomföra muntlig framställning inför en grupp. Detta gör eleven med viss säkerhet. Språk, stil och disposition är anpassade till syfte, mottagare och kommunikationssituation.

[Gy11, Svenska 1]

Lärarledda instruktioner

1. Introduktion till dialekter (10 min)

- Förklara vad dialekter är och ge exempel på svenska dialekter.
- Diskutera skillnader mellan dialekter och sociolekter.
- Visa korta videoklipp som illustrerar olika dialekter.
- Ställ frågor till klassen för att aktivera deras tankar om ämnet.

2. Gruppdiskussioner (15 min)

- Dela in eleverna i grupper om 4-5 personer.
- Ge varje grupp ett dialektprov att diskutera och analysera.
- Be varje grupp att notera specifika drag de observerar.
- Samla in gruppernas insikter för gemensam diskussion.

3. Presentation av dialekter (15 min)

- Varje grupp presenterar sin analys av dialekten för klassen.
- Diskutera skillnader i uttal, ton och ordval mellan dialekterna.
- Relatera till sociolekter och hur de kan påverka språkbruket.
- Ställ frågor för att uppmuntra reflektion och diskussion.

4. Avslutning och reflektion (10 min)

- Sammanfatta lektionen och diskutera vad eleverna lärt sig om språklig variation.
- Be eleverna att dela med sig av egna erfarenheter av dialekter.
- Ge förslag på nästa tema som kan bygga vidare på dagens lektion.

Ämnesinnehåll

Här listas viktig kunskap och ämnesinnehåll som eleverna behöver känna till eller lära sig i undervisningen. Försök se till att allt nedan tas upp på lektionen eller följs upp på andra sätt.

- **Dialekter och sociolekter:** Förståelsen av olika dialekter i Sverige samt hur sociolekter skiljer sig beroende på social och geografisk bakgrund.
- **Språklig variation:** Insikt i hur och varför språket förändras beroende på kontext och talare.
- **Kulturella aspekter:** Hur språkbruk speglar identitet och kulturella tillhörigheter.
- **Interaktion:** Vikten av att anpassa språket efter mottagare och sammanhang.
- **Kritisk reflektion:** Utveckla förmågan att kritiskt granska och reflektera över eget och andras språkbruk.

Ordkollen

Ord	Förklaring	Etymologi
Dialekt	En variant av ett språk som talas i ett visst geografiskt område.	Från grekiskans "dialektos".
Sociolekt	En variant av språket som används av en viss social grupp.	Från franskans "sociolecte".
Svenska	Det svenska språket som är en del av den germanska språkfamiljen.	Från ett fornnordiskt ursprung.

Diskussionsfrågor

- A. Hur påverkar din hemort ditt språkbruk?
- B. Vad tycker du att det finns för fördelar med att bevara dialekter?
- C. I vilken grad anser du att en sociolekt kan påverka ens chansen att lyckas i samhället?

Aktivitet

Eleverna ska spela in en kort dialog där de använder en dialekt eller sociolekt som de har diskuterat. De ska sedan berätta om sin upplevelse av

att använda denna stil och om det var svårt eller lätt att anpassa språket. Denna uppgift stimulerar till praktisk tillämpning av lektionens innehåll.

Exit-ticket

Fråga	Svar
Vad är en dialekt?	En språkvariant baserad på geografisk placering.
Ge ett exempel på en sociolekt.	Språkbruk bland ungdomar i storstäder.
Hur kan dialekter påverka identitet?	Dialekter kan spegla kulturell och regional tillhörighet.
Varför är det viktigt att studera språklig variation?	Det ger förståelse för kulturella skillnader och identitet.
Vilka faktorer påverkar språkanvändning?	Geografi, social bakgrund, kön, ålder.

Hemuppgift

Eleverna ska skriva en kort uppsats om en dialekt som de har undersökt. Uppsatsen ska innehålla exempel på specifika ord och fraser samt en reflektion över dialektens betydelse för identiteten. Längd: 2 A4-sidor.

Citat

”Språket är människans främsta redskap för reflektion, kommunikation och kunskapsutveckling.” - Anonym

Uppföljning

Uppge ett av nyckelorden så utför jag det.

- ☐ Word - Skapar ett dokument.
- ☐ PPT - Skapar en PPT.
- ➡ Nästa - Tar fram ytterligare en lektion.
- ☐ Hemuppgift - Utvecklar en hemuppgift för lektionen.

Tags: [Lektion](#)